

# VANAD IDAMAAD: EGIPTUS, MESOPOTAAMIA, INDIA, HIINA VASTUSED

AJALOO OLÜMPIAAD  
KOOLIVOOR  
VI KLASS  
16. jaanuar 2018

***NB! Esitatud on eeldatavad vastused. Hinnatakse täispunktidega!!!  
Avatud vastustega küsimuste puhul lähtuda õpilase loogikast***

- 1. Kas nimetatud tegevus oli iseloomulik hiinlastele, hindudele, aarialastele või foiniiklastele? (NB! Ühele neist oli iseloomulik mitu tegevust) (8.p.)**
  - leiutasid arvu 0 (null) - hindud<sup>1</sup>
  - kudusid esimesena siidi - hiinlased<sup>2</sup>
  - neil valitses kastikord - aarialased<sup>3</sup>
  - balsameerisid surnuid - egiptlased<sup>4</sup>
  - leiutasid ratta – sumerid<sup>5</sup>
  - esimesed malmi valmistajad maailmas - hiinlased<sup>6</sup>
  - hakkasid esimesena paberit valmistama - hiinlased<sup>7</sup>
  - suundusid esimesena avamerele - foiniiklased<sup>8</sup>
- 2. Kirjuta tabelisse iga lause kõrvallahtrisse, kas lause on tõene (T) või väär (V)? Väära lause puhul kirjuta kõrvallahtrisse õige lause. (4.p.)**

Lause	T/V	Parandus
Hiinlased austasid Päikest, mis oli ühтеаegu nii inimesekujuline jumal kui ka helekollane laotus inimeste pea kohal.	V	Hiinlased austasid TAEVAST, mis oli ühтеаegu nii inimesekujuline jumal kui ka HELESININE laotus inimeste pea kohal <sup>9</sup>
Egiptuse kõige kõrgemad ametnikud olid maakondade asevalitsejad, kes kandsid hoolt, et kõik vaaraode korraldused saaksid täidetud. <sup>10</sup>	T	
Aarialaste kõige madalamasse seisusse kuulusid kšatrijad, kes olid tekkinud jumala puusadest.	V	Aarialaste kõige madalamasse seisusse kuulusid ŠUUDRAD EHK TEENIJAD, kes olid tekkinud jumala PORISTEST JALGADEST. <sup>11</sup>
Kõige tuntum Mesopotaamia kangelane oli Uruki muistne kuningas Enkidu.	V	Kõige tuntum Mesopotaamia kangelane oli Uruki muistne kuningas GILGAMES. <sup>12</sup>

<sup>1</sup> Kõiv, M. Vanaaeg I osa. Tallinn, Avita 2003. Lk 132

<sup>2</sup> Kõiv, M. Piir, M. M. Vanaaeg I osa. Tallinn, Avita 2010. Lk 111

<sup>3</sup> Kõiv, M. Piir, M. M. Vanaaeg I osa. Tallinn, Avita 2010. Lk 104

<sup>4</sup> Kõiv, M. Piir, M. M. Vanaaeg I osa. Tallinn, Avita 2010. Lk 125

<sup>5</sup> Kõiv, M. Piir, M. M. Vanaaeg I osa. Tallinn, Avita 2010. Lk 47

<sup>6</sup> Kõiv, M. Piir, M. M. Vanaaeg I osa. Tallinn, Avita 2010. Lk 111

<sup>7</sup> Kõiv, M. Piir, M. M. Vanaaeg I osa. Tallinn, Avita 2010. Lk 117

<sup>8</sup> Kõiv, M. Piir, M. M. Vanaaeg I osa. Tallinn, Avita 2010. Lk 85

<sup>9</sup> Kõiv, M. Piir, M. M. Vanaaeg I osa. Tallinn, Avita 2010. Lk 114

<sup>10</sup> Kõiv, M. Piir, M. M. Vanaaeg I osa. Tallinn, Avita 2010. Lk 68

<sup>11</sup> Kõiv, M. Piir, M. M. Vanaaeg I osa. Tallinn, Avita 2010. Lk 104

<sup>12</sup> Kõiv, M. Piir, M. M. Vanaaeg I osa. Tallinn, Avita 2010. Lk 61

**3. Vasta küsimustele. (5.p.)**

- 1) Kust sai vanaja egiptlaste arvates alguse Niiluse jõgi?  
**Vanad egiptlased uskusid, et Niilus saab alguse teispoolest ilmast<sup>13</sup>**
- 2) Milles seisneb Hammurapi seaduste tähtsus?  
**Hammurapi seaduste tähtsus seisnes selles, et tegemist on kõige vanema terviklikul kujul säilinud seadustekoguga<sup>14</sup>**
- 3) Kus asus Foiniikia?  
**Foiniikia asus Vahemere idarannikul<sup>15</sup>**
- 4) Mis on India kuulsaima eepos nimi?  
**Kõige kuulsam India eepos on „Mahabharata”<sup>16</sup>**
- 5) Kellele kuulub järgnev lause „Ära tee teistele seda, mida sa ei taha, et teised sulle teeksid” –  
**KONFUTSIUSELE<sup>17</sup>**

**4) Millist mõistet on selgitatud? (5.p.)**

- a) Muistsete aarjalaste pühad raamatud – VEEDAD
- b) Muistsete egiptlaste püha mardikas – SKARABEUS
- c) Niiluse jõe mitmeharuline suue – DELTA
- d) Kaubatee muistse Hiina ja Lähis-Ida vahel – SUUR SIIDITEE
- e) Indias usutalitustel kasutatud jook - SOMA<sup>18</sup>

**5) Kirjuta mõiste tähendus: (5.p.)**

**Kõrgkultuur – ühiskond, kus on arenenud põlluharimine ja käsitöö, kus on välja kujunenud ühiskonnaklassid, linnad, tekkinud riik, tuntakse kirja ning luuakse kõrgetasemelisi kirjandus- ja kunstiteoseid.**

**Tsikuraat – astmikpüramiid, mille tipus paiknes pühamu.**

**Sarkofaag – kirst, millesse asetati palsameeritud surnukeha ehk muumia.**

**Askeet – inimene, kes karmide ja kasinate eluviisidega püüab vabaneda oma hinge uuestisünnist.**

**Stuuba – kuplikujuline budaistlik pühamu, millel on sissepääs igast ilmakaarest<sup>19</sup>**

<sup>13</sup> Pallo, S. Ajalooõpik 6. klassile Kiviajast vanaajani I osa. Tallinn, Maurus 2015. Lk 102

<sup>14</sup> Pallo, S. Ajalooõpik 6. klassile Kiviajast vanaajani I osa. Tallinn, Maurus 2015. Lk 80

<sup>15</sup> Pallo, S. Ajalooõpik 6. klassile Kiviajast vanaajani I osa. Tallinn, Maurus 2015. Lk 138

<sup>16</sup> Kõiv, M. Piir, M. M. Vanaaeg I osa. Tallinn, Avita 2010. Lk 109

<sup>17</sup> Kõiv, M. Vanaaeg. Tallinn, Avita 1994. Lk 77

<sup>18</sup> Kõiv, M. Piir, M. M. Vanaaeg I osa. Tallinn, Avita 2010. Lk 120, 121, 122

<sup>19</sup> Kõiv, M. Vanaaeg I osa. Tallinn, Avita 2003. Lk 151, 153, 154

**6) Täida lüngad (10.p.)**

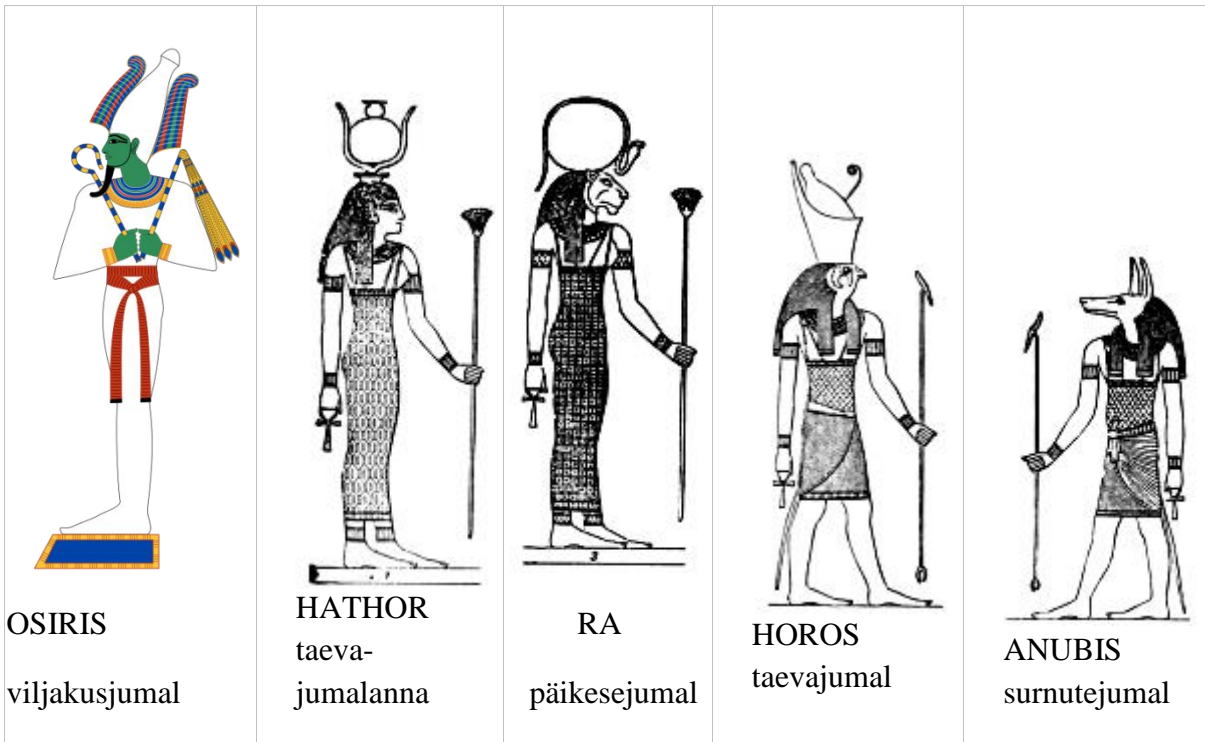
Et elu pärast surma oleks võimalik, ei tohtinud SURNUKEHA (mida?) hävitada, sest muidu poleks HINGEL (millel?) kuhugi tagasi pööduda. Egiptlased õppisid surnukehasid erilisel viisil säilitama ehk PALSAMEERIMA (mida tegema?). Surnu KÕHT (mis?) lõigati lõhki ja SISEELUNDID (mis?) võeti ETTEVAATLIKULT (kuidas?) välja. Keha leotati SOODAVEES (kus?) ning immutati VAIKUDE (millega?) ja ÕLIDEGA (millega?).

Palsameeritud surnukeha nimetatakse MUUMIAKS (nimetus)<sup>20</sup>

**7) Tunne pildilt ära, millise Egiptuse jumalaga on tegemist ja kirjuta jumala nimi õige pildi alla. (5.p.)**

Egiptuse jumalad:

Amon, Anubis, Hathor, Horos, Isis, Ptah, Ra, Seth, Thot



<sup>20</sup> Kõiv, M. Piir, M. M. Vanaaeg I osa. Tallinn, Avita 2010. Lk 70

**8) Paiguta tabelisse tähega nimetatud isikut iseloomustav õige tegevus. (8.p)**  
**(NB! Kahe isiku tegevust ei ole nimetatud)**

- A) Šakjamun – budismi rajaja, jõudis esimesena nirvaanasse<sup>21</sup>
- B) Menes – ühendas Ülem-Egiptuse ja Alam-Egiptuse<sup>22</sup>
- C) Sargon I – vallutas kõik Sumeri linnriigid ja rajas Akadi riigid<sup>23</sup>
- D) Thutmosis II – vallutas 15. sajandil eKr kogu Vahemere idaranniku ning lõunas kogu Nuubia<sup>24</sup>
- E) Ramses II – taastas Egiptuse kontrolli Paletiina üle<sup>25</sup>
- F) Konfutsius ehk Kong Fuzi – umbes 500 aastat eKr elanud Hiina õpetlane<sup>26</sup>
- G) Ašoka – India valitseja, kes tungis oma sõjaväega lõunasse ja vallutas suure osa Hindustani poolsaarest<sup>27</sup>
- H) Hammurapi – Vana-Idamaade tähtsaima seadustekogu autor<sup>28</sup>

Isik	Tegevuse täht	Isik	Tegevuse täht
Buddha	<b>A</b>	Shi Huangdi	
Menes	<b>B</b>	Hammurapi	<b>H</b>
Ašoka	<b>G</b>	Sargon I	<b>C</b>
Konfutsius ehk Kong Fuzi	<b>F</b>	Ramses II	<b>E</b>
Thutmosis II	<b>D</b>	Nebukadnetsar II	

**9) Tunne pildilt ära, millega on tegu ja kirjuta see pildi alla. (4.p.)**

<b>SUUR HIINA MÜÜR<sup>29</sup></b>	<b>SFINKS<sup>30</sup></b>
<b>GIZA PÜRAMIIDID<sup>31</sup></b>	<b>BABÜLONI RIPPUVAD AIAD<sup>32</sup></b>

<sup>21</sup> Selirand, J. Muinas- ja vanaaeg. Tallinn, Koolibri 1995. Lk 116

<sup>22</sup> Selirand, J. Muinas- ja vanaaeg. Tallinn, Koolibri 1995. Lk 83

<sup>23</sup> Pallo, S. Ajalooõpik 6. klassile Kiviajast vanaajani I osa. Tallinn, Maurus 2015. Lk 78

<sup>24</sup> Pallo, S. Ajalooõpik 6. klassile Kiviajast vanaajani I osa. Tallinn, Maurus 2015. Lk 107

<sup>25</sup> Pallo, S. Ajalooõpik 6. klassile Kiviajast vanaajani I osa. Tallinn, Maurus 2015. Lk 109

<sup>26</sup> Kõiv, M. Vanaaeg. Tallinn, Avita 1994. Lk 77

<sup>27</sup> Kõiv, M. Vanaaeg. Tallinn, Avita 1994. Lk 69

<sup>28</sup> Pallo, S. Ajalooõpik 6. klassile Kiviajast vanaajani I osa. Tallinn, Maurus 2015. Lk 79

<sup>29</sup> [https://www.google.ee/search?q=suur+hiina+müür&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiiksvQ1vzXAhWBAPoKHfxtBncQ\\_AUICigB&biw=1517&bih=735#imgrc=Ltr66mzDVa3sXM](https://www.google.ee/search?q=suur+hiina+müür&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiiksvQ1vzXAhWBAPoKHfxtBncQ_AUICigB&biw=1517&bih=735#imgrc=Ltr66mzDVa3sXM):

<sup>30</sup> [https://www.google.ee/search?q=sfinks&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiw15Gv2vzXAhUID5oKHQ\\_OB\\_DQQ\\_AUICigB&biw=1517&bih=735#imgrc=DOTIY0S6mus21M](https://www.google.ee/search?q=sfinks&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiw15Gv2vzXAhUID5oKHQ_OB_DQQ_AUICigB&biw=1517&bih=735#imgrc=DOTIY0S6mus21M)

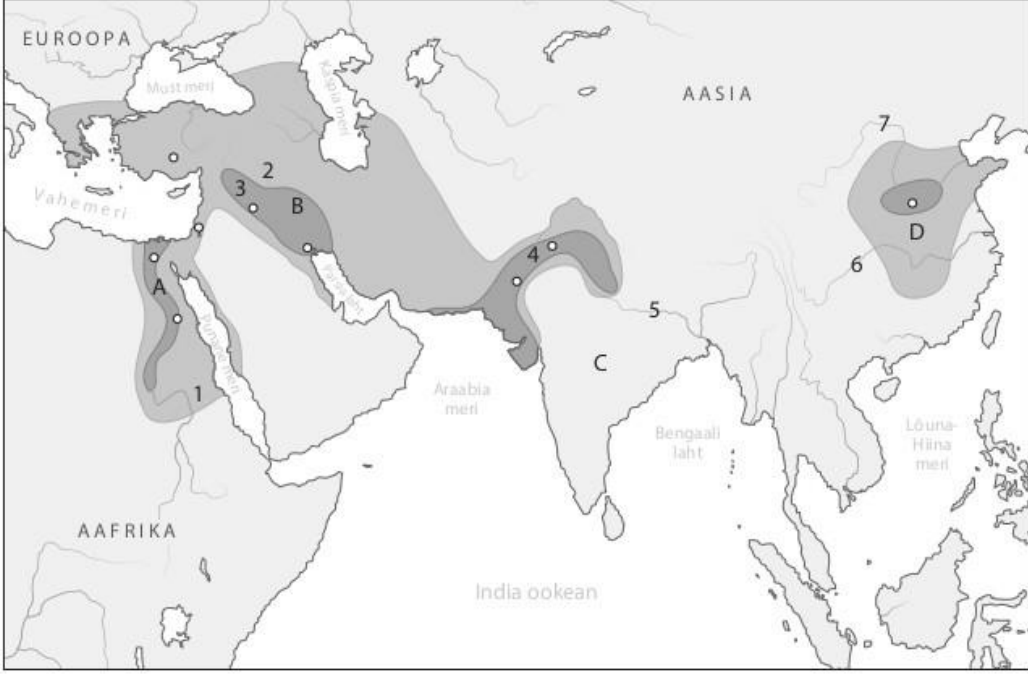
<sup>31</sup> [https://www.google.ee/search?q=giza+püramiidid&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjTmf-g1PzXAhXKAJoKHwL5A7oQ\\_AUICigB&biw=1517&bih=735#imgrc=HrzNE6mlQIk7gM](https://www.google.ee/search?q=giza+püramiidid&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjTmf-g1PzXAhXKAJoKHwL5A7oQ_AUICigB&biw=1517&bih=735#imgrc=HrzNE6mlQIk7gM):

<sup>32</sup> [https://www.google.ee/search?q=babülöni+rippuvad+aiad&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiTjI281\\_zXAhXnA5oKHQxNATsQ\\_AUICigB&biw=1517&bih=735#imgrc=wT\\_R7COI30rtPM](https://www.google.ee/search?q=babülöni+rippuvad+aiad&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiTjI281_zXAhXnA5oKHQxNATsQ_AUICigB&biw=1517&bih=735#imgrc=wT_R7COI30rtPM):

10. Tunne kaardilt ära tähega märgitud kürgkultuurid ja numbriga tähistatud jõed (6.p.) (kõik õiged – 6 punkti, 10-9 – 5 punkti, 8-7 – 4 punkti, 6-5 – 3 punkti, 4-3 – 2 punkti, 2- 1 punkt, 1 – 0 punkti)

Körgkultuurid: Egiptus, Hiina, India, Mesopotaamia

Jõed: Eufrat, Ganges, Huanghe, Indus, Jangtse, Niilus, Tigris

	<p><u>Körgkultuurid:</u></p> <p>A Egiptus B Mesopotaamia C India D Hiina .....</p> <p><u>Jõed:</u></p> <p>1 Niilus 2 Tigris 3 Eufrat 4 Indus 5 Ganges 6 Jangtse 7 Huanghe</p>
---	---